

LUNDS UNIVERSITET
Musikhögskolan i Malmö

EXAMENSARBETE, 15 poäng

Höstterminen 2011

Lärarytbildningen i musik

Anna Pauline Andersson

Vad är inspiration?

- En studie i hur inspiration tar sig uttryck i eget övande och framträdande

av

Anna Andersson

Handledare: Prof. Dr. Anders Ljungar-Chapelon'

Abstract

What is inspiration?

– A study in how inspiration can be reflected in one’s own musical practice and performance.

The object of this study is to focus on how inspiration can be manifested in one’s musical practice and performance. Based primarily on interviews, this study aims to reflect three persons’ - all of which have different musical backgrounds - thoughts, insights and experiences of this topic. In addition, I have sought to provide the reader with an extensive background and theory chapter that specifies the subject of interest. The study originates from a qualitative research perspective, a necessary form of information processing for my interviews and observations. The result chapter shows the relationship between the informants’ way of relating to the topic and, to a certain extent, the relationship between the interviews and the observations made during the interviews. My final discussion depicts my own horizon of understanding; what inspiration is from my point of view. The conclusion indicates that it varies among the informants when it comes to what inspires them the most and how they maintain inspiration in terms of practice and performance. However, all the informants stated that time for preparation and reflection as well as new input was an evolving, important key to inspiration.

Keywords: inspiration, musical practice, performance, preparation, reflection, new input, hermeneutic circle, horizon of understanding, enlarged concept of language

Sammanfattning

Syftet med denna studie är att fokusera på hur inspiration kan ta sig uttryck i eget, musikaliskt övande och framträdande. Denna studie bygger huvudsakligen på intervjuer och syftar till att återspegla tre personers – som alla har olika musikaliska bakgrunder - tankar, insikter och erfarenheter av detta ämne. Tilläggsvis har jag strävat efter att ge läsaren ett omfattande bakgrunds- och teori kapitel som närmare beskriver huvudämnet. Studien utgår från ett kvalitativt forskningsperspektiv, en nödvändig form av informationsbearbetning för mina intervjuer och observationer. Resultatkapitlet påvisar relationen mellan informanternas sätt att förhålla sig till ämnet och, i viss mån, förhållandet mellan intervjuerna och observationerna som gjordes under intervjuerna. Slutdiskussionen skildrar min egen förståelsehorisont; vad inspiration är ur min synvinkel. Slutsatsen visar att det varierar mellan informanterna när det gäller vad som inspirerar dem mest och hur de upprätthåller inspiration när det gäller övning och framträdande. Samtliga informanter uppgav däremot att tid för förberedelse och reflektion samt nya ingångar till övande var en utvecklande och viktig nyckel till inspiration.

Sökord: inspiration, musikaliskt övande, framträdande, förberedelse, reflektion, hermeneutisk cirkel, förståelsehorisont, utvidgat språkbegrepp

Innehållsförteckning

1. Introduktion och forskningsområde	1
1.1. Inledning	1
1.2. Syfte och forskningsfråga	1
1.3. Avgränsning	2
2. Tidigare forskning och teoretisk utgångspunkt.....	2
2.1. Hermeneutik som teoretiskt redskap och metod	3
2.2. Tidigare forskning.....	4
3. Metodologiska överväganden	5
3.1 Kvalitativ forskningsintervju som metod.....	5
3.2 Mitt val av informanter	5
3.3. Mina etiska överväganden	6
3.4. Informanterna.....	6
3.5 Intervjuernas upplägg och genomförande.....	6
4. Resultat.....	8
4.1. Informanternas spontana tankar om inspiration.....	8
4.2. Vad inspirerar – yttre faktorer och stimuli.....	8
4.3. Vad eller vem inspirerar – informanternas relation till det de hör, ser eller känner	9
4.4. Hur andra musiker kan vara inspiratörer – informanternas förebilder.....	10
4.5. Inspiratörer med annat huvudinstrument eller med annat yrke än musik	10
4.6. Sång som inspiration, hur man förmedlar ett budskap och omedveten inspiration	11
4.7. Informanterna om inspiration till det egna övandet och framträdandet.....	12
4.7.1. Konstnärligt uttryck	12
4.8. Att iaktta sig själv ger inspiration	13
4.9. Att upprätthålla eller tappa inspiration.....	14
5. Resultatdiskussion och slutsatser	15
5.1. Förberedelse och finlir	15
5.2. Mina utmaningar och spontana tankar kring informanternas reaktioner	15
5.3. Informanternas yrkeserfarenheter och personliga kopplingar till genre samt konstnärligt uttryck	16
5.4. Informanterna om instrument.....	16
5.5. Diskussion kring min och informanternas förståelsehorisont samt personliga slutsatser.....	17
5.6. Personliga tankar och slutord.....	18
6. Referenser	19
7. Appendix	20
Intervjuguide	20

1. Introduktion och forskningsområde

I följande kapitel kommer jag att närmare beskriva min egen musikaliska bakgrund samt de tre faktorer som, enligt min mening, spelar stor roll för hur vi blir inspirerade i vårt övande, framträdande samt musicerande.

1.1. Inledning

Ordet inspiration har sitt ursprung i latinets *inspiro* som betyder inandas eller blåsa liv i och är ett så kallat *stimulus* som sätter igång den mentala verksamheten - med andra ord aktiverar hjärnan och sätter fart på nya tankar och idéer. Själva ordet stimulus eller stimuli (plural) betecknar hur vi, som organism, påverkas av något från omgivningen. Det finns en historisk koppling till ordet *inspiration* i det att ordet använts av kristna för att beskriva en ingivelse från Gud. Inspiration kopplas ofta samman med *motivation* och *kreativitet*. *Motivation* är det som skapar förändring och rörelse och kan ses som den drivkraft som för dig framåt. *Kreativitet* kommer från latinets *cre'o*, att skapa eller frambringa och är en bidragande faktor till att vi med vår fantasi kan skapa nya ting. Inspiration, motivation och kreativitet i kombination är därför, enligt min mening, viktiga stöttepelare för det fortsatta övandet och musicerandet.

Eftersom jag kommer från ett musikaliskt hem med en far som är trumpetare, musiklärare och frilansmusiker (utbildad vid MHM) och en mor som är före detta musikalartist med en tidigare karriär som ung konsertpianist bakom sig, har det ofta pratats i hemmet om inspiration och glädje för musiken samt om konstnärligt skapande. Utövande av musik och dans har alltid varit en självklarhet under min uppväxt. Att inte ha någon inspiration till att hålla på med musik, är för mig att mista glädjen och kärleken till något jag älskar. Jag måste få känna en glädje och mening i vad jag gör. Samtidigt ska jag helst också kunna se en viss utveckling i det jag gör, annars går jag i stå.

Jag har sedan barnsben alltid hyst ett omätligt intresse för all sorts musik. Det spelade tidigare egentligen ingen roll för mig vilken genre det var så länge det var musik som berörde och inspirerade mig. Jazzen föll mig dock inte i smaken förrän långt senare i mitt liv. Men den fanns där, hela tiden. Eftersom min far var, och är fortfarande, aktiv jazzmusiker följde min mor, jag och min syster ofta med på hans jazzkonserter. Där satt vi längst fram och busvisslade och klappade ivrigt. Fast vi förstod oss inte på musiken. Inte då. Inte visste jag då, att den musiken skulle komma att bli den största inspirationskällan i mitt vuxna liv.

Jag går nu sista terminen på Instrumental- och Ensemblelärareutbildningen med inriktning jazzsång på Malmö Musikhögskola. Under min utbildning har jag stött på många svackor, både mentalt och fysiskt, i mitt övande eller i mitt framträdande. Det har varit åtskilliga upp- och nergångar. Hur jag har varit konsistent i mitt övande har helt och hållet berott på om jag lyckats finna glädjen och inspirationen till det. Först då har jag kunnat disciplinera mig till att öva och fokusera. Det är också inspiration som har lett till en vilja att utvecklas och förbättras. Det är som en cirkel, inspiration ger motivation och när man fått motivationen att öva eller att vara kreativ i sitt övande, ger det i sin tur inspiration.

1.2. Syfte och forskningsfråga

Under tiden som jag skrev mitt självständiga arbete, eller min så kallade förstudie; ”Inspiration ger motivation – en studie i det egna övandets ljusa och mörka stunder”, under vårterminen 2010, insåg jag att det här var ett ämne som jag ville fördjupa mig i. Mina undersökningar i min förstudie handlade

om varför jag tappar inspiration till mitt övande och framträdande men även om hur jag själv kan inspireras till att öva mer regelbundet samt hur jag hämtar inspiration till mitt framträdande. Resultatet av min förstudie ledde till vidare frågor om ämnet och valet av forskningsfråga föreföll därför ganska enkelt:

Vad är inspiration och hur gör jag för att upprätthålla inspirationen till mitt övande och framträdande?

Min frågeställning kunde i sin tur delas upp i följande delfrågor:

Hur gör andra för att upprätthålla inspirationen till sitt övande och framträdande?

Finns det likheter respektive skillnader när det handlar om olika instrument eller yrkessituation; exempelvis om du är lärare, studerande eller yrkesmusiker? I så fall; vilka likheter respektive skillnader finns?

Mot bakgrund av mina erfarenheter från det självständiga arbetet, som även kan ses som en slags förstudie till examensarbetet, är syftet med detta examensarbete att undersöka och beskriva vilka förhållningssätt mina intervjupersoner har till ämnet inspiration - hur de finner samt upprätthåller inspirationen till sitt övande och följaktligen, sitt framträdande.

1.3. Avgränsning

Detta ämne och denna studie skulle kunna få hur många ringar på vattnet som helst. Därför har jag valt att fokusera på den aspekt som handlar om inspiration till eget, musikaliskt övande och framträdande. Genom denna avgränsning har jag alltså enbart försökt skildra informanternas sätt att relatera till ämnet, utan att gå närmare in på skillnader i ålder, yrkessituationer eller religiösa grunder i relation till informanternas synpunkter och ställningstagande. Därutöver har jag valt att avgränsa mitt val av informanter i förhållande till vilka instrument jag själv kan behärska eller har insikt i, för att på så vis försöka få en bättre inblick och förståelse i intervjupersonernas svar, tankar och kommentarer. Vidare står de avgränsningar jag gjort i föreliggande studie i relation till det faktum att jag är jazzsångerska och därmed i relation till min egen förståelsehorisont.

Jag har valt att begränsa antalet informanter till tre men samtidigt försökt få en bra spridning vad gäller informanternas ålder, musikaliska bakgrund, huvudinstrument samt yrkessituation. Det ligger även en avgränsning i att jag valt att enbart intervjua svensktalande personer. Detta mest för att undvika de eventuella språkbarriärer som kan uppstå i en intervju mellan två personer med olika språkbakgrund. Mina val av informanter har dels grundats på att det är musikpersonligheter och människor jag känner, men det primära skälet är dock att just dessa musikpersonligheter inspirerat mig av olika skäl och på olika sätt. Personerna som jag valt att intervjua utstrålar en säkerhet, styrka och en dedikation till det de gör, vilket tidigare har inspirerat mig i mitt övande, musicerande samt framförande. Tilläggsvis har jag musicerat med informanterna vid några eller flera tillfällen och dessa musikaliska möten har visat sig vara ytterst lärorika samt inspirerande. Några av informanterna har rentav fungerat som mina mentorer och vägledare i min egen, musikaliska utveckling.

2. Tidigare forskning och teoretisk utgångspunkt

Föreliggande studie grundas på de intervjuer som jag gjorde i oktober månad 2011. Intervjupersonerna bestod av en musikalärare vid Malmö Musikhögskola, en musikstuderande vid Malmö Musikhögskola

samt en frilansmusiker utan högskole- eller universitetsbakgrund. Samtalen baserades på kvalitativa forskningsintervjuer med hermeneutiken som teoriskt redskap och grundläggande metod.

2.1. Hermeneutik som teoretiskt redskap och metod

”Hermeneutiken ... bildar en vetenskaplig grund för den kvalitativa forskningens betoning på förståelse och tolkning. Det centrala är att tolka ett uttalande genom att fokusera på ett djupare meningsinnehåll än det som omedelbart uppfattas”(Dalen, 2004).

Vad betyder ordet hermeneutik? En kontroversiell teori (Luleås Tekniska Universitet: www.ltu.se (2011) *hermeneutik*), är att ordet härstammar från den grekiska mytologin och guden Hermes; de grekiska gudarnas budbärare, vars uppgift var att förmedla tolkningar mellan gudar och människa. Enligt nationalencyklopedin härstammar ordet från grekiskans *hermēneutikē*, eller *te'chnē*, som betyder tolkningskonst eller läran om tolkning.

Traditionellt har man använt hermeneutik som en vetenskaplig teori och metod för att tolka innebörden av texter. Steinar Kvale beskriver den enligt följande; ”Den hermeneutiska tolkningens syfte är att vinna en giltig och gemensam förståelse av en texts mening” (Kvale, 1997, sid. 49).

Den ursprungliga, så kallade klassiska hermeneutikens ämne var framförallt religiösa, litterära samt rättsliga eller juridiska texter. Sedan har begreppet utvidgats genom att omfatta även diskurser och handlingar (Kvale, 1997). Under 1800-talet och kanske framförallt 1900-talet har metoden kommit till att spänna över fler begrepp såsom *förståelsehorisont* och det *utvidgade språkbegreppet* (Patel & Davidson, 1994). Det vidgade språkbegreppet innefattar även icke-verbalt språk och betonas än mer idag än för 30 år sedan. Icke-verbala uttrycksformer kan stödja de verbala och tvärtom. Ljungar-Chapelon skriver om nyare hermeneutisk teoribildning där det anses att man också kan tolka språkliga handlingar på samma sätt som man tolkar texter (Ljungar-Chapelon, 2008). Hermeneutiken bidrar dessutom till att påvisa betydelsen av sambandet mellan delen och helheten (Ljungar-Chapelon, 2008). Denna ständiga växling mellan delar och helhet följs av den *hermeneutiska cirkeln*. Den hermeneutiska cirkeln är det som karakteriserar tolkningen av mening (Kvale, 1994). Varje enskild del tolkas och utifrån varje tolkning relateras delarna återigen till sin helhet och leder i sin tur till ny förståelse, som sedan bildar en gradvist stigande och mer fördjupad förståelse. Med den utvidgade förståelsen bildas det en cirkularitet som ses som fruktbar, och som även kan beskrivas som en spiral (Kvale, 1994).

Gadamer (refererad i Ljungar-Chapelon 2008) beskriver emellertid begreppet förståelsehorisont som; ”tolkningar vilka överens- stämmer och är förankrade med, och i, individens existens, dess upplevelser och erfarenheter” (Ljungar-Chapelon 2008). Ur filosofen Dilthey's (1833-1911) perspektiv anses språket inte bara vara begränsat till det talade eller skrivna ordet utan det kan även inkludera skulptur, måleri, dans, teater och musik (Ljungar-Chapelon, 2008). Dilthey's teorier om att dessa också kan ses som ett språk och att all aktivitet på något vis leder till en utvidgad förståelse (Ljungar-Chapelon 2008) ligger nära min förståelsehorisont. Den innefattar just det som Ljungar-Chapelon (2008) beskriver genom Dilthey; jag har dansat sedan jag var fem år, gått på keramik, målat, tecknat och sysslat med musikteater i nästan lika många år. Sången, konsten och musiken har varit en stor del av mitt liv långt före musikhögskolan och redan då handlade det om inspiration, glädje och framförallt om *kommunikation*, ett gemensamt språk.

För övrigt har jag erfarenhet av liknande studier som denna sedan tidigare det vill säga de forskningsstudier som jag tidigare genomfört i det valda ämnet: ”Inspiration ger motivation”, den förstudie jag tidigare redogjort för i min inledning. I det arbetet utgick jag från mig själv och mina erfarenheter,

men i denna studie vänder jag blicken utåt och utgår från mina informanternas erfarenheter och relation till ämnet inspiration. På så vis kan man säga att min egen förståelsehorisont utvidgats. Jag har ofta befunnit mig i likartade, musikaliska situationer som de personer jag intervjuar beskriver och delar flertalet av mina informanternas erfarenheter. Genom kvalitativa intervjuer har vi lyckats nå en slags ömsesidig förståelse för ämnet.

Tillsammans med det utvidgade språkbegreppet och den hermeneutiska cirkelns princip, har min utvidgade förståelsehorisont utgjort en av tre viktiga och avgörande komponenter samt tillvägagångssätt för tolkning och förståelse av mina intervjuer och följaktligen för min studie.

2.2. Tidigare forskning

Jag har inte lyckats hitta någon forskning som specifikt handlar om inspiration i sig, utan snarare hur saker och ting används som inspiration. Forskning används exempelvis i många avseenden som inspiration. Jag har tidigare läst Strandbergs bok om Lev Vygotskij (1896-1934); Vygotskij i Praktiken (Strandberg, 2003) och hur man i många fall använder denne ryske lärare och psykolog som en inspiration till både läraryrket och till forskningen inom samma pedagogiska område. Då är forskningen i sig det som är det centrala och inte inspirationen men icke desto mindre anses Vygotskij exempelvis som inspiratör för många forskare och inte minst för musiklekturstuderande.

Hur man inspireras till sitt övande och framträdande och vad musikalisk inspiration är mer konkret har det kanske inte fokuserats på i någon större utsträckning i tidigare forskning. Inte vad jag hittills lyckats finna i djupare, musikalisk bemärkelse gällande eget övande och framträdande.

3. Metodologiska överväganden

I den aktuella studien har jag tagit upp frågor som rör både min och informanternas förståelsehorisont. Det material jag arbetat med baseras på kvalitativa forskningsintervjuer där jag, utifrån ett hermeneutiskt perspektiv, har intervjuat tre personer med olika musikalisk bakgrund.

3.1 Kvalitativ forskningsintervju som metod

Syftet med kvalitativa forskningsintervjuer är att kvalitativt försöka beskriva och återge den intervjuades livsvärld (Kvale, 1994). Min uppgift som intervjuare blir alltså att sträva efter en djupare förståelse och tolkning av informantens mening. Forskningsintervjun kan beskrivas som en situation mellan människor; ett samtal som pågår mellan två parter som delar ett ömsesidigt intresse (Kvale 1994).

Genom välplanerade samt styrda intervjuer har jag utgått från mina frågor, som i sin tur noga förbättrats och reviderats under handledning av Anders Ljungar-Chapelon under höstterminen 2011. I min planering var det viktigt att kunna ge utrymme för varje informants spontana tankar och personliga tolkningar. Därmed lät jag det vara öppet för ytterligare synpunkter eller vidareutveckling av teorier som eventuellt kunde komma att dyka upp under intervjuerna. Vid få tillfällen kunde informanten hamna utanför frågan och ämnet. I vissa fall kunde informanten glömma bort frågan helt och hållet varpå jag fick styra tillbaka intervjun och samtalet till det aktuella ämnet. Enligt Patel & Davidsson (2003) är syftet med den kvalitativa forskningsintervjun att identifiera och upptäcka de egenskaper och beskafter som finns hos den intervjuades förståelsehorisont. Genom just denna typ av forskningsintervju, där jag använder det utvidgade språkbegreppet samt det hermeneutiska begreppet förståelsehorisont som teoretisk utgångspunkt, kan jag erhålla en djupare förståelse och tolkning av mina informants svar och hur de relaterar till ämnet inspiration. Hermeneutiken blir alltså inte bara ett begrepp utan även en metod för att bättre kunna återge mina tre intervjupersoners förståelsehorisonter.

3.2 Mitt val av informanter

Det finns många personer som jag hade kunnat intervjuas och framförallt fler som jag hade velat intervjuas, med tanke på det som jag tidigare har redogjort för i mitt inledningskapitel. Men då skulle mitt arbete bli alltför omfattande och ta minst dubbelt så mycket tid i anspråk. Kanske blir det mitt nästa projekt, där jag dessutom gör fältstudier inte bara i Sverige och inom musikens värld, utan även i andra länder och inom andra närliggande uttrycksformer. Varje persons musikaliska bakgrund, vilken genre de tillhör eller utbildning var egentligen inte det huvudsakliga i mitt val av informanter. Redan innan jag påbörjade mitt examensarbete visste jag vilka personer jag ville intervjuas. De riktlinjer jag hade för valet av informanter var därför få, men det skulle framförallt vara personer som inspirerat mig. En annan riktlinje var också att jag genom mitt val av informanter kunde få så relativt stor spridning som möjligt vad gällde ålder, huvudinstrument samt genreinriktning. Ursprungligen hade jag tänkt intervjuas fyra personer. Särskilda omständigheter gjorde att den fjärde informanten inte kunde delta, vilket gjorde att jag valde att begränsa antalet informanter till tre. Eftersom dessa tre (fyra) inspirerat mig var jag nyfiken på att höra vad som i sin tur inspirerade dem - deras tankar, synpunkter och erfarenheter av ämnet.

Kriterierna var efterföljande lika få som riktlinjerna; oberoende om personen ifråga var yrkesmusiker, musiklektör eller musikstudierande hade de flera års erfarenhet av eget, musikaliskt övande och framträdande.

3.3. Mina etiska överväganden

Under planeringen av intervjuerna gavs samtliga informanter möjlighet att vara anonyma. Vi diskuterade även möjligheten att bli presenterad med sitt namn. Två av mina informanter ansåg ämnet vara så generellt öppet och ”politiskt ofarligt”, eftersom det relaterade till något positivt, motiverande och skapande, att de inte kunde se någon orsak till varför deras namn inte skulle kunna stå med. Den tredje informanten förhöll sig till en början skeptisk och reserverade rätten att läsa min resultatdel för dennes godkännande. Samtliga informanter har fått läsa de delar av min studie som involverar dem på något sätt. Genom att informanterna har fått tillgång till mitt material har jag visat att jag värnar om deras förtroende och integritet; jag har kunnat få deras godkännande och har inte farit med några osanningar. På så vis kan även läsaren relatera till deras identitet och därigenom få möjlighet att lyssna på den musik som informanterna lyssnar på eller som de själva framför. Vidare får läsaren en mer personlig, direkt koppling till vad det är som inspirerar just dessa tre intervjupersoner. Även om alla tre informanter har olika musikalisk bakgrund och yrkessituation är de alla aktiva musiker och specialiserade inom olika, men likartade genrer och musikområden.

I mina intervjuer var jag noga med att loggföra dagens datum, tid och plats, samt informantens namn. Även om jag vid varje intervju upplyste informanten om att intervjun spelades in, hade samtliga fått besked om detta i god tid innan den aktuella intervjun genomfördes. Likaså hade de tidigare och vid upprepade tillfällen fått besked på att det enbart är jag som kommer att ha tillgång till det inspelade materialet.

3.4. Informanterna

Almaz Yebio, 45 år, universitetsadjunkt i sång vid Malmö Musikhögskola, sångpedagog vid Skurups Folkhögskola och bosatt i Malmö. Hon innehar själv en examen från Malmö Musikhögskola och är en väletablerad artist, låtskrivare och arrangör som bland annat släppt skiva i eget namn (1999) - känd inom soul, jazz, latin och gospel. Almaz är sedan flera år tillbaka även verksam som körledare. Almaz har varit min sångpedagog och mentor sedan mitt tredje läsår på musikhögskolan men även när jag gick på jazzlinjen vid Sundsgårdens Folkhögskola.

Simon Mårtensson, 24 år, gitarrist, pianist och sångare bosatt i Malmö. Han går sista terminen på Instrumental- och Ensembleutbildningen (IE) med rockinriktning vid Malmö Musikhögskola. Simon är en flitigt anlitad frilansmusiker där han spelar i flera olika konstellationer och projekt. Han har för övrigt egna band och konstellationer varav han i ett band spelar orgel. Parallellt med sina studier undervisar han även på rocklinjen vid Skurups Folkhögskola. Förutom tidigare nämnda instrument spelar Simon även orgel, banjo, mandolin, trummor och bas.

Mattias Nilsson, 31 år, jazzpianist och bosatt på Limhamn. Efter flera års folkhögskolestudier, varav två år på musikerlinjen vid Fridhems Folkhögskola, tackade Mattias nej till Musikerutbildningen vid Malmö Musikhögskola för att gå sin egen väg. Han är en internationellt uppmärksam frilansmusiker som drivit två jazzklubbar i Malmö, uppträtt i TV och turnerat såväl solo som med sin trio. Mattias har vunnit stipendier för sina musikaliska insatser. Januari 2011 åkte Mattias till Chile en tredje gång för att spela för statsminister Reinfeldt under dennes officiella statsbesök.

3.5 Intervjuernas upplägg och genomförande

Almaz och Simon intervjuades i biblioteksavdelningen på musikhögskolan i Malmö medan Mattias intervjuades i sin lägenhet på Limhamn. Samtliga informanter intervjuades samma dag. Informanterna

fick besked i god tid innan intervjutillfällena om att mitt arbete skulle handla om inspiration och att intervjun skulle vara i högst en timme. De fick dock inte se mina frågor i förväg. Skälet till detta var att jag ville höra deras spontana reaktioner och tankar vid varje fråga, så att svaren inte kunde vara förberedda och på så vis kännas för instuderade. Det var just deras idé- och tankeverksamhet jag ville sätta i rörelse samt ge dem fritt utrymme för fler sätt att tänka och resonera kring ämnet. Simons spontana reaktion gällande tidslängden på intervjun var, att han varken kunde eller ville prata i en hel timme. Resultatet blev överraskande för båda; vi pratade i mer än en timme. Mina övergripande huvudfrågor som låg till grund för intervjun löd enligt följande:

- Vad är inspiration för dig (spontana reaktion på ordet)?
- Vad alternativt vem inspirerar dig?
- På vilket sätt kan andra musiker inspirera dig?
- Kan du bli inspirerad av personer med annat huvudinstrument eller ett yrke som inte har med musik att göra?
- Hur blir du inspirerad för ditt övande, ditt konstnärliga uttryck och ditt framträdande?
- Hur gör du när du övar?
- Hur gör du när du framträder på scen?
- Kan du bli inspirerad av att iaktta dig själv?
- Hur gör du för att upprätthålla inspirationen till ditt övande och ditt framförande?
- Vad tror du är orsaken till att du tappar inspiration till ditt övande eller ditt framförande?

Dessa huvudfrågor, tillsammans med tilläggs- samt följdfrågor, är de som ligger till grund för den intervjuguide jag använt mig av (se bilaga 8.1) Tilläggsvis bör nämnas att jag inte alltid ställde mina frågor ordagrant. Jag kunde lägga till exempel som förenklade eller vidareutvecklade en fråga ifall informanten till synes inte verkade förstå den ställda frågan eller själv bad mig om att utveckla frågan närmre. Mina frågor fungerade både som hållpunkter för mitt eget vidkommande och som ett sätt att närma sig en mer samtalsliknande intervju. Min tanke bakom dessa frågor samt följdfrågor var, att dessa skulle leda till en naturlig interaktion där svaren inte blev för konstruerade eller styrda, även om intervjun förvisso var styrd till det aktuella ämnet.

Samtliga intervjuer ljudinspelades med min Olympus LS5, men då batteriet tog slut både under intervjun med Almaz och med Simon, fortsatte intervjuerna därför med min iPhone3; *Röstmemon*-funktion. Vi upptäckte det dock i tid, varför ingen information gick förlorad. Efter intervjuerna lyssnade jag på det ljudinspelade materialet och efter att ha fört över ljudfilerna på min dator transkriberade jag sedan varje intervju i tur och ordning till det textmaterial som senare ligger till grund för mitt resultatkapitel.

4. Resultat

Jag kommer i detta kapitel närmare redogöra för resultatet av de intervjuer som utgör grunden för min studie. De tre informanterna har alla olika och ytterst intressanta synvinklar på vad inspiration är för dem och hur de gör för att upprätthålla inspiration. Jag kan dock se många likheter i deras resonemang och tankegångar. Även om informanterna använde olika ord och termer för att beskriva hur de finner sin inspiration till just sitt övande eller framförande tycks jag trots allt kunna dra vissa paralleller med mina egna erfarenheter av ämnet. Samtliga informanter har dessutom en bred musikalisk grund att stå på; inspirationen till musiken och övandet har börjat tidigt eller i ung ålder och de har alla provat olika musikstilar eller instrument. Samtidigt utvisar de alla en stor glädje och öppenhet för nya utmaningar och nya ingångar till övandet, framförandet eller framförallt till framträdandet. Alla tre intervjupersoner har pratat om hur deras förhållningssätt till inspiration, till övandet och till framträdandet, har förändrats med tiden.

4.1. Informanternas spontana tankar om inspiration

Jag började varje intervju med att kasta ut frågan: Vad är inspiration för dig? Min tanke primärt med detta var att lyssna och studera in de reaktioner och svar informanterna spontant kom med. Almaz, som var den första personen jag intervjuade, fick flera associationer; fjärilar i magen, energi, glädje och idéer var de ord som hon spontant nämnde. Simon, min andra informant, ville däremot att jag skulle vara mer specifik varpå jag fick förtydliga min fråga genom att säga vad ordet inspiration betyder för honom, rent spontant. De associationer som då kom upp under samtalet var: bränsle, drivkraft och lust. För Mattias, som var min tredje och sista informant, innebar ordet inspiration en sak: glädje - vilket var en av de associationer även Almaz fick.

4.2. Vad inspirerar – yttre faktorer och stimuli

Vid frågan om vem, alternativt vad som inspirerade mina informanter blev svaren ytterst olika. Gemensamt för alla tre var dock att det mer handlade själva kombinationen av olika yttre faktorer eller stimuli som spelade in. För både Almaz och Mattias kunde exempelvis vädret vara betydande, både för humöret och för hur man blev inspirerad just den dagen. Almaz drog exempel från den aktuella dag som hon blev intervjuad, en dimmig morgon då vi båda såg solen spricka upp under molntäcket utanför fönstret och sade att just det kunde göra att hon började tänka på någon låt eller nynna på någonting som tidigare inte funnits i hennes tankar. Tilläggsvis kunde exempelvis det att se en blomma spricka ut i vårtid, även göra att hon började nynna på någonting eller få känsla för någonting som inte funnits där förut. Men det kunde även vara att gå på konsert, eller att åka ut i skogen, för att hon vet vad för sorts inspiration hon är ute efter och som hon kan finna just där.

Simon tycktes däremot inte bli påverkad av väder eller omgivning på samma sätt utan förklarade att han använder en mer praktisk ingång till vad som inspirerar. Han ser problemlösning som en sådan källa till inspiration. Att, som han beskrev det i intervjun, bryta ny mark eller att skapa något nytt samt nya utmaningar är för honom inspirationsgivande. Härtill är det viktigt, som Simon förklarar det, att ”inte gå i gamla fällor”, utan att fortsätta hämningslöst. Simons exempel på en såkallad problemlösning kan vara att en vän till honom, som är trumslagare, skickar ljudfiler på olika rytmiska kompilationer, eller som Simon kallade det under intervjun; *grooves*, och ber honom bygga något utifrån det.

4.3. Vad eller vem inspirerar – informanternas relation till det de hör, ser eller känner

Gällande frågan om vad eller vem som inspirerade honom kunde Mattias associera till saker som berör och band det samman med första frågan om *vad* inspiration är för honom; människor som gör honom glad och som berör. Två personer som berört honom tidigt under hans uppväxt var först och främst hans far, Jan-Åke Nilsson, klassisk pianist och musiklärare på Musikhögskolan, samt amerikanska rocksångaren och skådespelaren Elvis Presley (1935-1977). Båda personer var en slags inkörsport till musiken för honom från tidig ålder. Det fanns inga ord inblandade i detta utan Mattias förklarade att det handlade om en musikalisk beröring genom ordlös kommunikation. Genom just denna ordlösa kommunikation, genom musiken och genom sina instrument kunde Mattias upptäcka en fascination för dessa två personer.

I intervjun med Simon talade han, som jag tidigare beskrivit enligt ovan, mer om praktiska och effektiva lösningar som en form för inspirationskälla. Så fort någonting känns obekvämt eller han inte är nöjd med någonting försöker Simon finna nya sätt att vara kreativ och nya vägar att gå. Den starkaste drivkraften och inspirationskällan för honom är, som Simon uttrycker det att; ”testa något nytt”. Han tycker om den inlärningskurva som är i början för varje nytt instrument och varje nytt inlärningsmoment. Utvecklingen enligt Simon är betydligt mer påtaglig för honom när han påbörjat ett nytt instrument än exempelvis på gitarr som han har spelat i många år. Han tillägger också att för honom handlar det i stort sett mer om vad en person gör som är inspirerande, snarare än vem en person är.

Almaz beskrev i sin intervju om hur något hon hör för första gången kan vara inspirerande. Där kan jag se en liten koppling till hur Mattias blev inspirerad första gången han hörde Elvis från det kassettband han fått av sin far i ung ålder. Almaz beskriver vidare att hon har en skivhylla som hon ofta återgår till där det finns några skivor som hon kan sätta på för att få inspiration eller för att bli glad om hon är lite ledsen eller för att bli uppiggad om hon känner sig trött och hängig. Här nämner hon flera exempel: amerikanska soulsångerskan Aretha Franklin (1942-), amerikanska sångaren James Brown (1933-2006), brittiska musikern och skådespelaren Sting (1951-) eller Orchestre national de Barbès, en grupp (grundad 1995) från Paris, där alla medlemmarna är från Nordafrika. Några skivor eller artister har följt henne i många år, några är nya inspirationskällor. Almaz uttrycker det som att hon har gått ”hand i hand” med artisterna för en tid, exempelvis Miles Davis (1926-1991), jazztrumpetaren eller Brad Mehldau (1970-), modern jazzpianist.

Simon skiljer sig från Almaz i det att han lyssnar på musik oavsett vilket humör han är på. Han nämner att han inte rubbas så lätt av låtar eller genrens känslomässiga tillstånd - är han glad kan han lyssna på en sorgsen låt ändå. Lyssnar han på ny musik där han hör det som han själv kallar för ”nya lösningar” eller musik som imponerar på honom tekniskt, harmoniskt eller musikaliskt kan han finna det inspirerande. Han berättar att när han var yngre kunde han lyssna på den amerikanska hårdrocksgruppen Kiss. Han beskriver gruppen som ett väldigt fysiskt aktivt, sceniskt band med mycket scenshow och att han än idag kan ha det sceniska med sig när han själv ska framträda på scen. På något vis kan jag dra en parallell till det som Almaz i sin intervju beskriver som att man ”går hand i hand” med någon artist i en period för att sedan släppa det och möjligen återgå till det vid senare tillfälle.

I intervjun med Mattias pratade han om en inspirerande, osynlig kraft från musiken och att även han finner det inspirerande med nya impulser, nya influenser och nya inkörsportar. Han använder en metafor för hur han upplever det: ”dimman lättar och solen kommer fram bakom molnen”. Mina tankar under intervjutillfället gick då till det som Almaz tidigare beskrivit samma morgon; om solen som spricker upp bakom molnen - intressant sammanträffande.

4.4. Hur andra musiker kan vara inspiratörer – informanternas förebilder

Eftersom frågan om vad eller vem som inspirerade mina informanter låg så tätt på min nästa fråga, gled vi snabbt in på det ämne och den fråga som handlade om på vilket sätt informanterna kunde bli inspirerade av andra musiker. Alla tre hade redan rört vid ämnet men jag bad dem om att vidareutveckla det och berätta lite mer om hur de upplever det.

För Almaz kan det vara så att olika typer av musik inspirerar på olika sätt, och beskrev det i intervjun som att en viss sorts musik kunde göra så att ”hjärnan öppnar sig”. På så vis blir hon iderik och får material till nya idéer för exempelvis improvisation, för att tänka nytt material eller för att skriva musik. Musiken kan användas som inspiration för att gräva i något specifikt. Om hon jobbar med timing eller tempo kan hon till exempel sätta på James Brown och se det som ett slags förstadium in i sin egen övning. Hon fortsätter med att förklara hur hon måste ha en dos av amerikanska gospelsångerskan Mahalia Jackson (1911-1972) minst en gång om året och tillägger att det finns flera sådana som hon behöver ”en dos” av. Artisterna Peter Gabriel (1950-) och Bob Marley (1945-1981) är ytterligare några.

För Simons del handlade det också till viss del om att studera in någonting hos någon, för att sedan applicera det på sin övning, vilket ledde an till min följdfråga, om informanterna kunde applicera det de inspirerats av, föra över det på sitt eget instrument och det de gör. Starka personligheter som är tekniskt avancerade på det de gör musikaliskt, gör det på ett sådant sätt att Simon blir inspirerad. Enligt Simon är jazzorganisten Joey De Francesco (1971-) och Tommy Emmanuel (1955-), australiensisk gitarrist, bra exempel på två tekniskt avancerade och starka personligheter som han kan relatera till och få inspiration ifrån. Han förklarar vidare att bara det låter bra helt enkelt, kan det vara inspirerande.

Mattias svarar lite annorlunda på samma fråga, trots att även han lämnar ett porträtt av en för honom stark personlighet förebild som inspirerat och influerat honom mycket; jazzpianisten Oscar Peterson (1925-2007). Det som primärt fastnar hos Mattias ifall han lyssnar på en musiker som Oscar Peterson, på en konsert eller livekonsert i ren allmänhet, är först och främst publikkontakten, synintrycket och helhetsintrycket. Han beskriver att dessa komponenter tillhör en viss finess som han finner inspirerande, eller som att någon har ”det där lilla extra”. Det kan vara inspirerande för honom att höra och framförallt se en musiker vars närvaro på scen sprider sig både till sina bandmedlemmar och till publiken. Det ska finnas en tanke och ett upplägg med hela konserten och vad som framförs anser han.

4.5. Inspiratörer med annat huvudinstrument eller med annat yrke än musik

När informanterna fick frågan om de kan inspireras av människor som har annat huvudinstrument än vad de själv har eller om de kunde bli inspirerade av någon som inte alls arbetar med musik, svarade de alla enhetligt ja. Däremot var skillnaderna stora i hur de blev inspirerade.

Johann Sebastian Bach (1685-1750) och Miles Davis (1926-1991) var återkommande namn på några av de instrumentalister som Almaz, som sångerska kunde bli inspirerad av. Däremot, när det handlade om personer med ett annat, icke-musikaliskt yrke, kunde hon se en tydligare och mer direkt koppling till sitt pedagogiska arbete snarare än till sitt musikeryrke – som när hon leder kör eller undervisar i sång. Vidare kunde hon tillägga att hon har skrivit låtar med särskilda personer i åtanke, som inte nöd-

vändigtvis arbetade med musik. Precis som hos Simon finns det flera personer med starka personligheter som har inspirerat Almaz i olika livsskederna - personer som hon har starka minnen av. Flera av dessa personer har varit hennes lärare på musikhögskolan och hon ser dem som ständiga inspiratörer. Att minnas dessa människor, att tänka på dessa möten och att inspireras av det som de har gett Almaz tidigare finns fortfarande med i hennes konstnärsliv. Även om hon inte direkt kan sätta ett finger på vad som händer med henne musikaliskt vet hon att de finns med henne även i särskilda konsertsituationer och sammanhang. I dessa konsertsituationer kan hon exempelvis ta fram ett specifikt minne av de personer som tidigare gett ett starkt intryck och använda detta minne som inspiration eller som ett verktyg för att fokusera.

Det som var förvånande för mig att upptäcka under intervjun med Simon, och som kom fram under den fråga som gällde personer med annat huvudinstrument var, att han sällan eller aldrig lyssnar på musiker med samma huvudinstrument som han själv. Han lyssnar mer till andra instrumentalister, till viss del blåsinstrumentalister som dem i det amerikanska soul- och funkbandet Tower of Power. Simon förklarade vidare under intervjun att människor som är kreativa och som kan förmedla kreativa, smarta lösningar eller som brinner för sin sak, kan inspirera honom. Detta ger honom i sin tur en vilja att applicera och försöka föra över det han inspirerats av på sitt eget instrument. Simon tillägger ett exempel där han får höra att en annan person har goda lyssnaregenskaper. Det i sin tur gör att Simon vill förbättra sina lyssnaregenskaper. För att återkoppla till min första informant, Almaz, nämner hon just detta i början av intervjun; att inspiration kan vara saker man ”snappar upp i stunden”, vilket stämmer in på det som Simon nyss beskrivit.

4.6. Sång som inspiration, hur man förmedlar ett budskap och omedveten inspiration

För Mattias är det sången som ger inspiration. Han beskriver sången som en direkt kommunikation eftersom rösten är det närmsta instrumentet. En sångare som inspirerar honom är Jussi Björling (1911-1960). Melodin är det starka för Mattias och hand i hand med melodin går inte bara sångaren enligt honom utan även blåsinstrumentalister, som han också lyssnar mycket på. Här nämner han exempelvis de amerikanska tenorsaxofonisterna Ben Webster (1909-1973) och Lester Young (1909-1959). Angående den del av frågan som rör personer som inte alls har med musik att göra nämner Mattias att för honom kan personer med vilket yrke som helst inspirera, bara han har de kanalerna öppna. Han tar som exempel någon som lagar en maträtt, som han kanske har ätit många gånger tidigare men att det är hur den har tillagats som är nytt och inspirerande. Han tillägger sedan rent allmänt att det är hur saker och ting förmedlas som är det inspirerande. Här visar Mattias att han är inne lite på samma spår som Simon, som även han berättar i sin intervju om hur han kan inspireras av vad en människa gör eller hur personen förmedlar sitt budskap. Både Simon och Mattias nämner begreppet ”omedveten inspiration”, att de omedvetet kan ha blivit inspirerade av någonting i stunden till att göra någonting, utan att det direkt har lett till någon eftertanke av vad som egentligen hände.

För övrigt minns Mattias ett avvikande exempel där han sitter på ett tåg som ska avgå och hur ljudet från tågrälsen gör att han skriver en låt, baserad på just detta ljud.

4.7. Informanterna om inspiration till det egna övandet och framträdandet

Alla tre informanter nämner under intervjuerna att de sällan eller aldrig övar. Åtminstone inte i den meningen att de sätter sig i ett övningsrum och övar strikt systematiskt. Alla tre intervjupersoner är överensstämmande i sina svar om att övning kan vara olika för olika personer och att övning innefattar så många olika aspekter.

För Almaz kan inspiration till övandet vara ett verktyg när man kommer till korta eller känner att man stagnerat. Inspirationen i sig är det som man vill uppnå menar hon. Har hon bestämt sig för att öva på ett visst moment, exempelvis improvisation eller något sångtekniskt då är det viljan som är det centrala. Inspirationen till att öva kommer inte av att hon har bestämt vad hon ska lyssna på utan det handlar snarare om att hon har bestämt sig för att hon vill någonting och då gör hon det. Vill hon inte så gör hon det inte, som hon enkelt och tydligt uttrycker det. Men det har inte alltid varit så, Almaz tillägger att hon tidigare, när hon gick i skolan, övat på annat sätt samt i större omfattning än vad hon gör idag.

Simon, som tidigare nämnt att han är praktiskt lagd, ser idag övning mer som ett verktyg till förberedelse inför spelningar eller projekt. Har han ett specifikt mål att öva emot, då övar han. Är han exempelvis vikarie för någon i ett band övar han för just det ändamålet. Han ska kunna vad som förväntas av honom. För honom måste övningen kunna användas i ett särskilt syfte där själva övningsmomentet ses som ett ändamål. Även pengar, exempelvis en betald spelning, kan i viss mån fungera som en slags inspiration eller snarare ge honom motivation till att öva. Simon tillägger också att en för honom helt ny musikstil kan ge inspiration och motivation till att öva.

Mattias arbetar lite på samma sätt som Almaz med improvisation även om de inte delar samma huvudinstrument. Men precis som Almaz kan han också lyssna till vissa artister och musiker för att använda det i ett övningssyfte, som exempelvis ”time och sväng”, som han uttrycker det. Den lyssning han gör både före och i övandets stund, kan ge honom inspiration. I viss mån nämner han liksom Almaz time, men framförallt hur ett tempo kan ha olika effekt för hur han spelar. Han förklarade under intervjun hur det kan skilja väldigt lite på *bpm* (beats per minute - taktslag per minut) - några bpm till eller från kan faktiskt vara det som avgör ifall det svänger eller ej, såsom Mattias uttrycker det. Den upptäckten kan i sig vara inspirerande för honom. Att hitta samma sväng som sin förebild Oscar Peterson kan vara det som driver honom framåt i övningen.

4.7.1. Konstnärligt uttryck

På min följdfråga, som handlade om konstnärligt uttryck, svarade Almaz att det för henne hela tiden handlade om nya intryck, att ständigt utvecklas och om ”gränser som tänjs”. Det kunde exempelvis vara att hon varit med om något hon tidigare aldrig varit med om eller att se en skulptur som inte liknade något hon tidigare sett. Det kunde även vara att kasta sig ut, att våga någonting nytt eller att se eller höra någon som gör något man aldrig tidigare hört om eller sett. Almaz ger ytterligare exempel på hur det kan vara något som hon läser; en recension i tidningen om någon, som har gjort innovativa handlingar kopplade till en musikstil som hon nödvändigtvis inte behöver tycka om. Det är själva handlingen i sig som är det inspirerande. Här finner jag en liknelse i det som Almaz berättar gentemot vad Simon berättade i sin intervju om hur människors handlingar kan ge honom inspiration. Jag kan även se en liknelse i hur Mattias resonerade i sin intervju om maträtten som tillagats på ett för honom helt nytt sätt.

Simons reaktion på konstnärligt uttryck var däremot inte lika spontant som de andra två informanterna. Som han uttryckte det: ”det är ett flummigt begrepp”. Jag fick vidareutveckla frågan samt komma med ytterligare exempel på vad konstnärligt uttryck är för mig. Hans omedelbara respons var då att han associerade till känslor och en känsla i text - vilket han i sin tur kopplade till sång, som han finner mer uttrycksfullt och enklare att konkretisera. I egenskap av sångare kan Simon få inspiration av specifika händelser eller specifika känslor som är förknippade med dessa händelser. Genom att sedan försöka ta vara på dessa känslor kan han utnyttja det i sitt framträdande. På sätt och vis är han då inne på samma spår som Almaz, där hon också kan hålla ett minne av en person, ett möte, eller en känsla och ta detta minne eller denna känsla till hjälp innan ett framträdande. Simon ser detta som ett sätt att utvecklas, men att det måste få komma spontant, i stunden.

Både Almaz och Simon pratade i sina intervjuer om att hitta inspirationskällor i stunder då tankarna flyger iväg. För att hämta fokus kunde båda informanter hämta inspiration ur ett annat sammanhang. Almaz pratade om hur hon kan bestämma sig för att förflytta sig till en annan plats där hon vet att hon får inspiration och fokus.

För Mattias handlar konstnärligt uttryck snarare om att spela många olika saker, att få pröva sig fram och på så sätt, som han själv uttryckte det i intervjun; ”vaska fram guldet”. Att ta vara på saker i livet och att skriva ner det som han anser är viktigt så att han inte glömmer bort det. Det gäller även för hans framträdande. För honom ger övning frihet och friheten i sin tur ger inspiration till både det konstnärliga uttrycket och framträdandet.

För Simon existerar alltid en tanke om framträdande och den tanken följer med honom hela tiden - även i övningen. Just i framträdandet är alla informanter samstämda i att förberedelse är viktigt. Det sceniska är viktigt.

Mattias nämnde påtaliga gånger under sin intervju att helheten är det viktiga, likaså helhetsintrycket, framförallt på scen. Förberedelse ger också Mattias just den frihet som han värnar om. Förberedelse leder honom till ett bättre självförtroende och en säkerhet eller en visshet om att han kommer att göra ett bra framträdande. Det är just denna förberedelse som är gemensamt för Mattias, Simon och Almaz. Det är viktigt för samtliga informanter att gå igenom alla detaljer inför en konsert. För Almaz och Mattias kan detta innebära allt ifrån mellansnack till hur de går upp på scen. Publiken är viktig. De är lika i det de tar ansvar ifall de känner att resten av bandmedlemmarna inte gör det. Då står de hellre själva för den planering, upplägg och förberedelse som krävs innan ett framträdande.

4.8. Att iaktta sig själv ger inspiration

Under mina intervjuer var det en fråga som jag i princip alltid ställde ordagrant och det var om mina informanter kunde inspireras av att iaktta sig själva när de övar, spelar eller sjunger. Samtliga svarade ja på den frågan. En av informanterna som dokumenterar mycket genom att video- och ljudupptagningar är Mattias. Enligt honom är det man upplever i stunden när man övar eller framträder också inspirerande men att kunna gå tillbaka och lyssna eller se på vad man har gjort kan vara än mer inspirerande. Som han beskrev det i intervjun är det han upplever vid konsert- eller övningstillfället inte alltid överensstämmande med vad han sedan hör eller ser på ljud eller videoupptagningen. Ofta är det bättre än vad man ursprungligen tror, menade han.

Almaz är lite inne på samma linje; hon kan också känna sig positivt överraskad genom att iaktta sig själv när hon övar eller framträder. Skillnaden mellan Mattias och Almaz är dock att Almaz sällan spelar in eller filmar sig själv när hon övar eller framträder på scen.

Alla tre informanter kunde dock tillkännage att de kan få inspiration av att höra sig själv i realtid, det vill säga i stunden och då främst under konserttillfällen. Under mina intervjuer med Simon och Mattias tillade de att de sparar på inspelningar från när de var yngre. Ibland kan de lyssna på dessa inspelningar för att få inspiration till det de gör idag. Gemensamt för samtliga informanter är att det som de hör eller ser att de behöver förbättra kan fungera som en inspiration och därigenom ge dem en vilja att öva på just det som behöver förbättras.

4.9. Att upprätthålla eller tappa inspiration

En av mina kanske viktigaste frågor var hur mina informanter gör för att upprätthålla inspirationen till det egna övandet och framträdandet. Almaz återgick till vad vi tidigare pratat om: att kasta sig ut i nya saker, nya spännande samarbeten med nya människor och nya utmaningar gör att hon upprätthåller sin inspiration. Hon hade inte heller växt som människa, menar hon, om hon inte hade haft så bra elever. Att undervisa har varit värdefullt för henne även i sin utveckling som musiker.

Simon pratar om en *medvetenhet*; att vara medveten om vad som inspirerar honom gör att han kan upprätthålla inspirationen. Även Simon anser det viktigt att hela tiden vara öppen för nya influenser. Genom att lära sig spela nya instrument, läsa om ny teknologi och hela tiden ha ”flera järn i elden” är ett sätt för honom att upprätthålla sin inspiration till musiken, övandet och framträdandet.

Mattias upprätthåller inspirationen till sitt övande genom att spela med olika musiker och att improvisera men också genom att ha tid för tanke och reflektion. Det är viktigt för honom att ha utrymme och tid till att, som han uttrycker det, ”umgås med sitt instrument”. För honom handlar det om en slags uppdatering av kunskap; han ser inspiration som något organiskt som hela tiden är föränderligt; övandet är lika levande som livet självt. Vidare återkopplade Mattias till en av mina tidigare frågor om vad som inspirerade mina informanter och tillade att kallbadande är en chans för honom att få ro, tid samt frihet att kunna tänka och reflektera, exempelvis över dagens händelser eller sitt övande och musicerande.

Orsaken till att både Simon och Mattias tappar inspiration till något kan vara att något blir för vardagligt och enformigt. Simon talade i sin intervju om en viss inlärningskurva och hur han måste se en tydlig och markant utveckling i det han övar på om han ska känna att han får utdelning och inspiration. Under intervjun med Almaz vandrade vi in på ett ämne som kanske inte har så mycket att göra med inspiration i sig, utan som mer handlar om hennes läraryrke och de utmaningar som hon ibland kan stå emot. Hon upplever att elever ibland kan sätta henne på prov, som för att vilja testa hennes kunskaper - se hur långt de kan sträcka det. Men istället för att se dessa utmaningar som något negativt ser Almaz det som en prövning som i slutändan förhoppningsvis leder till ett positivt resultat och en personlig utveckling, både i sitt pedagogiska tänkande och i egenskap av lärare. Att tappa inspiration ser alla tre som något naturligt att bejaka snarare än något negativt att förneka. De vet ju hur de ska få inspirationen tillbaka när det gäller. Samtliga informanter visar tydligt en självinsikt samt en trygg förankring i sin musikalitet och i sitt konstnärskap.

5. Resultatdiskussion och slutsatser

I detta kapitel kommer jag att knyta an till vad som har klargjorts i resultatdelen samt till min forskningsfråga: Vad är inspiration? Hur gör andra för att upprätthålla inspirationen till sitt övande och framträdande, sett ur en jazzsångerskas och sångpedagogs perspektiv?

Innan jag börjar diskutera resultatet av intervjustudien i detta kapitel vill jag tillägga hur otroligt intressant och fängslande det har varit att intervjua mina tre informanter. Det har varit tre, ytterst givande möten, med tre olika och på ett sätt ändå lika personer och musikersjälar.

5.1. Förberedelse och finlir

Resultatet av min intervjustudie avslöjar hur tre personer kan använda inspiration på ytterst olika sätt. Även om jag kan se en del likheter dem emellan, kan jag bli överraskad över hur många olika nyanser av ämnet de återspeglar var och en. Det är tydligt att de brinner för musiken och det de gör samt att de alla delar en sorts omättad nyfikenhet och en öppenhet för nya intryck. Där möts våra förståelsehorisonter, framförallt då vi delar samma erfarenheter av hur nya impulser och nya utmaningar kan inspirera och stärka en. Min egen och mina intervjupersoners förståelsehorisonter möts inte bara i denna aspekt, utan i flera aspekter. Exempelvis den förberedelse som samtliga informanter nämner i sina intervjuer anser även jag vara viktigt i mitt framträdande eller framförande. Almaz beskrev det i sin intervju enligt följande; "... förberedelse ger mindre störningsmoment i konserten, som helhet – både med ens eget sjungande och med det som händer emellan och hur man betar sig när man inte själv är aktiv, sådana där saker..." Att ha tid för reflektion och tid för mental förberedelse såsom Mattias förespråkar, det som han själv kallar för "finlir" och "finess", är bara några av de paralleller som jag kan dra till mina egna tankar om inspiration till övandet och framförandet. Men att min och informanternas förståelsehorisonter möts var inte något jag blev förvånad över. Jag hade redan förberett mig på att vi skulle komma att dela samma tankar och erfarenheter. Men det är just detta möte av förståelsehorisonter som blir en styrka i mina analyser av intervjuerna, utifrån ett hermeneutiskt perspektiv (Ljungar-Chapelon 2008). Därutöver delar jag till stor del samma intresse för den musik eller de musiker och artister som informanterna nämnde i intervjuerna. Jag har lyssnat på samma sorts musik som samtliga informanter uppger i våra intervjusamtal och vågar påstå att jag vet vad det är för den känsla de får när de lyssnar på exempelvis Sting eller Elvis.

För att återkoppla till mitt teorikapitel där jag nämner Gadamer's teorier om huruvida våra tolkningar överensstämmer och är förankrade i vår existens samt i våra upplevelser och erfarenheter, så är det just dessa upplevelser och erfarenheter som kopplar samman min och mina informanternas förståelsehorisonter. Vidare anser Gadamer att all mänsklig förståelse har sitt tydligaste uttryck i ett konstverk; det här fallet motsvaras alltså av ett musikaliskt uttryck (Ljungar-Chapelon, 2008).

5.2. Mina utmaningar och spontana tankar kring informanternas reaktioner

Något jag inte var förberedd på var vissa personers reaktioner till specifika frågor. Under min intervjustudie fick jag många positiva överraskningar vad gällde informanternas spontana reaktioner och svar. Då mina frågor till stor del var baserade på egna, personliga erfarenheter låg mitt intresse i att utmäta skillnaderna i informanternas svar – både i relation till varandra och i relation till vad jag själv upplevt.

Jag förväntade mig inte att det var någon som skulle svara helt avvikande från min tankelinje. Men på sätt och vis gjorde alla det, på olika sätt och på olika frågor. Framförallt var jag kanske inte beredd på att jag skulle behöva vidareutveckla mina frågor så pass mycket som jag blev tvungen att göra under intervjun med Simon, som ofta kunde be mig vidareutveckla mina frågor; ”Nu får du vara mer konkret...”

Det var utmanande och lärorikt för mig som intervjuare.

5.3. Informanternas yrkeserfarenheter och personliga kopplingar till genre samt konstnärligt uttryck

Det som skiljer mina informanter åt är dels att de har olika yrkessituation och arbetar inom olika genrer, dels att de har olika musikalisk bakgrund samt dels att de är av olika ålder. Almaz och Mattias tillhör förvisso samma genre men på olika sätt. Almaz har utanför sitt arbete som sångpedagog på musikhögskolan, även inriktat sig på soul, latin och gospel, medan Mattias funnit sin nisch inom swingjazzen. Men jag vet att både Mattias och Almaz har influenser från många olika håll. Även Simon, som går rockinriktning på musikhögskolan, har influenser från andra genrer som country och pop. På sätt och vis är det denna bredd i musikalitet som förenar dem, även om de valt att nischa in sig på ett särskilt musikområde. De är inte heller födda eller uppvuxna på samma ställe och har inte gått samma utbildningar. Det som förenar mina informanter är att de alla arbetar som frilans- eller yrkesmusiker, dock inte i samma utsträckning. Mattias valde exempelvis att tacka nej till musikhögskolan och löpa linan ut som frilansmusiker. Medan han har valt att helt gå en väg som frilansmusiker, har Almaz och Simon valt även att undervisa. Där går de dock återigen isär, för Simon studerar fortfarande och undervisar inte lika mycket som Almaz. Vidare har Almaz betydligt fler års erfarenhet av läraryrket än Simon och egentligen kan man säga att hon har fler års erfarenhet av musikeryrket än vad både han och Mattias har. Jag fann något centralt i alla tre informanternas berättelser och det är att sången ligger dem alla nära på olika sätt. Då Almaz är sångerska och sångpedagog föreligger sången henne som en naturlig del av hennes vardag och yrke. Men även om varken Mattias eller Simon ser sig själva som sångare kan de båda relatera till sången på samma sätt som Almaz genom att dra kopplingar till en text eller en känsla som sedan ger den inspiration de behöver inför ett framträdande. Simons tankar om konstnärligt uttryck handlar exempelvis om sång; ”När jag tänker konstnärligt uttryck... då kopplar jag det ganska mycket till sång... Det känns mer uttrycksfullt och enklare att konkretisera...” Mattias uttryckte följande om sång och kopplingar till sitt instrument: ”... jag tror att sång är väl det som är väldigt direkt... rösten är ju - det närmsta instrumentet... Jag är lite svag för melodier och det som är sångbart... Allt hänger samman... Man ska få instrumentet att sjunga och det går ju över sen i sången, till exempel med Jussi Björling och om man tar blåsare som kan spela en melodi - det är egentligen det det handlar om, för mig...”

5.4. Informanterna om instrument

Alla tre informanter kunde få inspiration av blåsinstrumentalister, fast inom olika genrer och på skilda sätt. Simon höll sig inom soul genren, Almaz nämnde jazztrumpetaren Miles Davis som en slags ledare och Mattias talade om sångbara melodier och förmedling av känsla hos saxofonister som Lester Young och Ben Webster. Samtliga informanter menar att det ligger ett mål bakom övning och framträdande, på sätt och vis en vilja. Såsom Almaz beskrev det i sin intervju handlar det inte bara om att inspireras utan även om en vilja; man bestämmer sig för att öva, man bestämmer sig för att prova något nytt. Även om de övriga informanterna inte uttryckte det direkt så i sina intervjuer kunde jag trots

allt utläsa samma vilja som Almaz pratade om; en vilja att uppnå någonting med sitt övande och sitt framförande. En bestämdhet som förekom i allt de gjorde, om det var så att gå och kallbada eller sitta och testa nya instrument. De hade bestämt sig för det.

5.5. Diskussion kring min och informanternas förståelsehorisont samt personliga slutsatser

Föreliggande studie, som bygger på de kvalitativa forskningsfrågor som har genomförts under studien, har gjort att min förståelsehorisont har vidgats. Det är min nya förståelsehorisont som ligger till grund för mina slutsatser. Varje person har naturligtvis sitt sätt att se på ordet inspiration, men jag kan dra många paralleller från hur som mina informanter associerar till ordet inspiration, till det som jag själv anser vara inspiration för mig. Hur var och en sedan väljer att upprätthålla inspirationen till det egna övandet eller framförandet är även det ytterst individuellt. Jag har kunnat utläsa många likheter mellan det som inspirerar mina informanter till övande och det som inspirerar mig till mitt övande och framträdande. Men vi är också väldigt olika i relation till varandra. Mina informanter kanske kan inspireras av samma sorts **stimuli** men inte använda den inspiration de får till samma ändamål. Jag kan dra många slutsatser av det som jag har tagit del av under mina intervjuer med mina informanter. Vi tycker inte alltid lika men våra tankar är ofta likartade. Det handlar om ny mark, nya utmaningar och nya möten med musik eller med personer, så även för mig.

Min intention var att få reda på vad mina inspiratörer själva inspireras av. Jag ville sätta igång deras tankeverksamhet men genom dessa intervjuer lyckades jag inte bara sätta igång tankeverksamheten hos mina informanter utan även hos mig själv. Genom mina informanter har även jag fått nya idéer, nya input och nya upplevelser. Precis som Almaz beskrev det; ”min hjärna har öppnats” och jag har kommit att ta del av saker som jag aldrig tidigare har fått ta del av. De inspiratörer som informanterna beskrev i sina intervjuer, levande eller döda, långt borta eller alldeles i deras närhet appellerar ju även till hur jag har det. I min skivhylla och i mina möten med musik eller med personer. Om det så är nya möten eller ny musik har ungefär lika stor inverkan som att återgå till musik man tidigare funnit inspiration i eller minnena av personer som influerat en starkt. Där är vi alla fyra lika, våra förståelsehorisonter möts.

Liksom Mattias dokumenterar jag också mina konserter och framträdanden, dock inte i samma utsträckning som honom. Men det kan också ge den där överraskande, positiva effekten som både Almaz och Mattias pratar om. Mattias använder inspelning i ett övnings syfte inför kommande spelningar samt för att få inspiration till det fortsatta övandet: ”Jag försöker förbereda så mycket det går och då kan jag gå igenom inspelat material sedan tidigare, jag kollar hur jag pratar, vad jag säger, går jag för mycket ifrån, är det relevant det jag säger och framförallt; är jag i musiken när jag gör det? Sådana grejer försöker jag bättra på och skriva ner...”

För övrigt kan även jag finna motivation i en betald spelning eller se en spelning eller ett projekt som ett sätt att få öva. Liksom Simon kan nya musikstilar också ge mig inspiration. Precis som Mattias kan jag också få inspiration av det utrymme som tid ger. Informanterna har hjälpt mig komma till insikt i hur jag själv gör för att låta mig inspireras till mitt övande, framförande eller till mitt konstnärliga uttryck. Genom dem har jag kunnat återkomma till vad jag själv ville med den här studien. Jag har kunnat relatera till vad mina informanter har berättat och delat med sig. Ett igenkännande som jag tror är viktigt hos oss alla när vi söker något specifikt.

I de fall där mina och informanternas förståelsehorisonter går isär har jag lärt mig att acceptera det

som ett naturligt faktum. Vi kan inte tycka lika i allt och varje ords betydelse är inte enhetligt för alla. Så måste det få lov att vara också, annars kan vi inte ta intryck av och lära oss av varandra. Inte få inspiration av varandra heller för den delen. Att vara öppen och nyfiken var ju något som kom fram under intervjustudien och det gällde även för mig som intervjuare – att jag var öppen och nyfiken. Det var det jag strävade emot och därför fick jag så mycket tillbaka. Under föreliggande studie har jag kommit till större insikt om vikten av att kunna reflektera samt tolka det som försiggår runtomkring mig. Det handlar om egna ord och tankar och inte en given mall.

5.6. Personliga tankar och slutord

De tankar och åsikter jag har tagit del av under föreliggande studie, samt vad som kommit fram i mina samtal med min handledare Anders Ljungar-Chapelon, är hantverk och inspirationskällor som jag kommer att ha med mig, även i mitt framtida yrke som jazzsångerska. Genom kvalitativa forskningsintervjuer med mina informanter har jag kommit närmre mina inspiratörer; jag har lärt känna dem lite bättre och jag förstår än mer varför jag inspirerats och fortfarande inspireras av dessa tre personer.

Förmodligen hade jag inte haft lika lätt att bestämma mig för vilken forskningsfråga som skulle ligga till grund för mitt examensarbete om jag inte redan gjort en tidigare, liknande undersökning under läsåret 2009-2010. Då utgick jag, som tidigare omnämnt, från egna, personliga tankar och observationer. Det var just dessa observationer som gav mig mer smak för ämnet inspiration och som i sin tur resulterade i det slutgiltiga examensarbetet.

Till sist vill jag uttrycka min tacksamhet gentemot mina informanter som tog sig tid för mina intervjuer samt min handledare, utan vars hjälp och kunskap jag aldrig hade kunnat genomföra denna studie och examensarbete.

6. Referenser

- Andersson, Anna.(2010). *Inspiration ger motivation – en studie i övandets mörka och ljusa stunder*. Självständigt Arbete och förstudie 15hp, Malmö Musikhögskola.
- Dalen, Monica. (2007). *Intervju som metod*. Samarbete med Lunds Universitet. Malmö: Gleerups Utbildning AB.
- Del av nätverket Academicnetwork.se. www.uppsatser.se (2010)
- Gadamer, Hans-Georg. (1960/1990). *Wahrheit und Methode. Grundzuge einer philosophischen Hermeneutik*.
- Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Ljungar-Chapelon, Anders. (2008). *Le respect de la tradition*. Lund: Studentlitteratur.
- Luleås Tekniska Universitet. www.ltu.se (2011)
- Nationalencyklopedin. www.ne.se (2010)
- Norstedts Engelska Ord. www.ord.se (2011)
- Patel, Runa & Davidson, Bo. (1994). *Forskningsmetodikens grunder – Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur.
- Ryberg, Lars & Selander, Sven-Åke. (1990). *Att Tänka och Reflektera*. Gleerups. Filosofi för gymnasieskolan.
- Strandberg, Leif (2006). *Vygotskij i praktiken: bland plugghästar och fusklappar*. Norstedts Akademiska Förlag, Svenska.
- Sveriges Musikhögskolors webbsida. www.musikhogskolorna.se (2010)

7. Appendix

Intervjuguide

Malmö, 2011-10-27

Inspiration till eget övande och framförande

Intervjufrågor:

1. Vad är inspiration för dig (allmänt)?
2. Vad allt. vem inspirerar dig?
3. På vilket sätt kan andra musiker inspirera dig?
4. Kan du bli inspirerad av personer:
  - a) med annat huvudinstrument än vad du själv har?
  - b) som arbetar med något som inte alls har med musik att göra?
  - c) Kan du utnyttja det du inspirerats av och "överföra det" på ditt eget instrument?
Nämn några exempel.
5. Kan du berätta mer om hur du blir inspirerad för:
  - a) ditt övande
  - b) ditt konstnärliga uttryck
  - c) ditt framträdande
6. Kan du berätta mer om hur du gör när du övar?
7. Kan du utveckla vidare om hur du gör när du framträder på scen (särskilda rutiner)?
8. Kan du bli inspirerad av att iaktta dig själv när du:
  - a) övar
  - b) spelar/sjunger

Följdfråga: På vilket sätt ger det dig inspiration?
9. Hur gör du för att upprätthålla inspirationen till ditt övande och följaktligen ditt framförande?
10. Vad tror du är orsaken till att du tappar inspiration till:
  - a) övandet
  - b) framförandet